

DE VREDE, DIE KOMT

30 november 1956

Goedenavond vrienden.

U allen die de moed heeft gehad de Sinterklaasdrukke te ontvluchten en de lichtjes en hier te komen, moet ik allereerst weer gaan vertellen: "Denk er alsjeblieft om, wij sprekers van de Orde zijn niet alwetend en onfeilbaar". Niet dat wij denken dat u dit niet weet, maar wij vinden het toch wel goed om hierop voortdurend te blijven hameren, in de hoop dat u er zich ook aan zult houden.

Nu is het misschien een teleurstelling, dat ik vanavond op kom duiken... Maar daar zult u waarschijnlijk overheen willen stappen. De voortzetting van het onderwerp, dat nu twee weken geleden werd behandeld, blijft dus nog even in reserve. De werkzaamheden die wij op dit ogenblik verrichten, geven ons wat meer speelruimte, wij kunnen weer wat meer gaan doen. Maar ja, lang alle zaken zijn nog niet afgewikkeld en er zijn op het ogenblik weer omstandigheden die ook elders aandacht vragen. Het is een beetje een rumoerige tijd.

In zo'n rumoerige tijd ga je je afvragen "wat ik eigenlijk ga vertellen." Het is heel aardig om u prognoses te gaan geven, maar dat gebeurt toch wel. Het is buitengewoon interessant om u te gaan vertellen wat wij allemaal op het ogenblik doen. Maar u hoort al zoveel over spanningen e.d. Daarom wil ik vandaag eigenlijk wat teruggrijpen, niet in de oude tijd, maar op het tijdseigen, waarin de wereld op dit ogenblik bestaat. Want wij staan langzamerhand aan het begin van Advent. U weet allemaal wat van de tijd die gaat komen, de voorschaduw van Kerstmis, dat is eigenlijk een tijd van verwachting en van vrede. Ik hoop dat u niet geschokt zult zijn als ik in deze tijd wil spreken, niet over de komende of een verleden mens, maar over:

DE VREDE, DIE KOMT

Het klinkt zo heerlijk optimistisch. Het is iets, wat thuishoort bij stilte, sneeuw, kaarsvlammen, dennengroen en kinderstemmen. Vrede! Een ouderwets plaatje, dat de wereld haast heeft vergeten. En toch zal er eens een tijd komen dat er vrede is. Alle rampen hebben een doel. Alle gebeuren op deze wereld is uiteindelijk een streven naar die komende vrede, waarin wij de perfecte harmonie met God vinden. Zo begin je dan met een klein Advent-filosofie. Gedachten aan zovele profeten in de Oudheid. Die soms aanklagend, soms hunkerend, soms dichterlijk schoon, de wereld tegemoet hebben gegoid: "Er komt een Messias! Er zal een Verlosser geboren worden uit het geslacht van David".

Zeker, het klinkt kerkelijk. Maar hebben wij niet allen onze privé-Messias, die wij verwachten? Wij verwachten het ogenblik dat wij bevrijd zullen zijn van onze zorgen, het ogenblik, dat het leven met al zijn pijn voorbij is en daarvoor in de plaats een lichte wereld komt. Wij wachten op de geleider die ons zal zeggen, hoe het goed is te leven, allemaal! Ons hele leven is eigenlijk: Advent. Voortdurend wachten. Soms in ongeduld, soms met de klagende klank, ja, met de halve verwensing erin van een Jeremia, soms ook met een dichterlijke bespiegeling die doet denken aan de schoonste dichtwerken van een Jesaja, of zelfs aan een Salomo.

De wereld wacht en wij wachten met de wereld. De wereld van de geest wacht ook. U bent niet alleen. Wij wachten allemaal. Wij dromen van onze Verlosser. Onze. Niet de Verlosser van de wereld. Want over die wereld willen wij wel nadenken en wij gebruiken er grote woorden over, maar uiteindelijk wanneer het erop aankomt, verlangen wij toch het meest zelf vrij te zijn. Wanneer wij denken aan een vrede die zal gaan komen, dan is het een vrede die ons zal omgeven, die ons rust geeft. Dan is dit het einde van onze strijd in de eerste plaats.

Wij wachten en het wachten valt ons lang. Een enkele keer onderbreekt de vreugde ons en menen wij misschien een ogenblik dat hier de bevrijding al gekomen is: Het ogenblik van ontwaken. Maar wanneer het ook even oplicht, de duisternis keert weer, de onvrede, het leed, en wij gaan moeizaam onze weg verder. Wat is de betekenis hiervan? Waarom in ons dit voortdurend, verwachten? Heeft onze Adventtijd werkelijke betekenis? Heeft uw verwachten dat er eens vrede op aarde zal zijn, werkelijk reden? Heeft ons geloof dat God, de Almachtige Zelf, dit geheimzinnige en onbekende Wezen, Zich met ons bezig houdt, kleine geesten en kleine mensen, en ons eens zal voeren tot de volheid van Zijn kracht, bewustzijn van het heelal?

Mijn antwoord is "Ja". Niet omdat ik het zeker weet, want ik kan het niet met feiten bewijzen, maar omdat ik geloof. Geloof uit het diepst van mijn hart, dat eens voor ons het laatste ogenblik zal slaan, waarin nog van verwachten en van strijd sprake is en dat er dan is: vrede, vrede, de intense harmonie, waarin alle Goddelijke kracht in ons brandt.

En toch probeer je met een beperkt vermogen te redeneren en te betogen en het bewijs voor jezelf op te bouwen. Wanneer ik dat doe, dan zeg ik tegen mijzelf: "Mijn leven kan niet zonder doel zijn. Al in de wereld heeft zijn bestemming. Ik weet dat het levenspad dat ik ben gegaan, dat de grenzen van de dood niet bestaan voor de mens, dat, dat ik, dat wezen, dat diep in je hart als mens reeds pulseert en klopt, dat je soms stuwt tegen je eigen denken in, voortbestaat". Wanneer een mens zou sterven en het zou daarmee zijn afgelopen, nu ja... "soit". Dan zou ik zeggen, dat er misschien een monstrueus gespeeld zou zijn. Maar wanneer een scheppende Kracht, een Levenskracht, een voortbestaan mogelijk maakt, dan zit er een doel in dat leven en dan moet al in dat leven ook een doel hebben.

Nu streef ik. Ach, in het begin wist ik niet eens waarom? Ik heb gezocht naar iets wat mij lucht gaf, wat mij vrijheid zou geven. Ik voelde mij beperkt en beëngd en ik zou wel uit willen breken uit de rots, waarin mijn eerste bewustzijn een ogenblik zweefde. Ik heb in de wateren mijn weg gezocht en viervoetig en snel heb ik gejaagd in de bossen. Het was mij steeds niet genoeg. Mens geworden. Als mens ben ik over de wereld gegaan, zoekende de wereld te beheersen en toch steeds weer het slachtoffer van een geweld, groter dan het mijne. Daartussen, telkenmale weer, de rust, de sluimering, en nu op het laatst het ontwakend bewustzijn van nieuwe werelden die geen materie kennen en toch leven. Kan dit alles voor niets zijn en doelloos? Kan dit zoeken naar vrijheid, dat ik nu heb leren erkennen als het zoeken naar vrede, werkelijk alleen maar een waan zijn? Een waan die langer leeft dan de sterren? Een waan die in mij bestond lang voordat de wereld geboren werd, zoals zij nu heeft bestaan, zoals zij nu nog bestaat?

Neen, dat kan ik niet aanvaarden. Er moet een doel zijn in al deze dingen. Maar als men een doel heeft, dan moet alles in mijn leven, alles wat rond mij gebeurt, een gelijke betekenis hebben? Dan is deze verwachting van mij niet ledig. Dan is het niet een droom van iemand die een werkelijkheid ontvlucht. Neen dan is het, het aanvoelen, het realiseren van komende dingen. De zekerheid dat eens voor mij de laatste duisternis, de laatste schemering is weggevaagd, de laatste kleur zal versterven en buiten alle verschijnselen de waarheid in mijn wezen zal worden geopenbaard.

O, ik weet het, het is een geloofsbelijdenis. Het klinkt misschien een beetje hartstochtelijk wanneer ik het zo zeg. Maar zo beleef je dat dan toch. Er moet een doel zijn. Dan kijk je naar de wereld. Ik zie hoe die wereld, nadat Jezus op de wereld gekomen is, steeds heeft gezocht in Zijn zin, in Zijn ideaal, gezocht heeft langs andere wegen. Op de achtergrond van al dat zoeken vind ik hetzelfde. Of men het nu noemt: de weg naar de Vader, of de weg naar het Nirwana, men zoekt naar het ogenblik, waar de laatste grens wegvalt en de vrijheid één te zijn met het Al-Goddelijke, de oplossing betekent van alle strijd, de werkelijke vrede.

Laten wij dat nu eens nagaan voor u en in uw wereld. Want ook u hoopt op, ja, u verwacht, al weet u nog niet wanneer, vrede. Een wereld met mensen. Een mens die egoïst is. Laten wij vooral niet zeggen, dat een mens altruïstisch kan zijn. Hij kan proberen altruïst te zijn, maar zijn altruïsme bestaat dan in een uitbreiding van het ego, over een verdere groep.

Uit het "IK" denkt de mens en leeft hij. Zonder het "IK" kan er geen wereld voor hem bestaan. Wanneer het "IK" sterft, dan sterft de wereld, sterft God, sterven alle dingen die wij in ons dragen. Wij weten, dat dat "IK" niet sterft. Maar goed, wij moeten dan toch vanuit onszelf het probleem gaan zoeken en benaderen.

Waarom zoekt die wereld? Waarom strijdt die wereld? Misschien voor de meest waanzinnige idealen. Of dat nu is een communistische wereldalliantie, of dat is een vrije democratie, of dat een verzet is tegen wantoestanden in de arbeid, of een zoeken naar nationale vrijheid. Het zijn allemaal maar namen. Namen voor hetzelfde. Voor vrede. Dat moeten wij allereerst wel begrijpen. Alle strijd in de mensheid is uiteindelijk een zoeken naar vrede. Alle strijd op de wereld en alle geloof van de mens, wat is dat dan?

Geloven is het aanvaarden van stellingen, die je niet kunt bewijzen. Iets, wat een onwerkelijke droom lijkt voor de z.g. nuchtere denker. Iets, wat men een vlucht zou willen noemen uit de werkelijkheid, een droom, waarin je dan probeert je leven te rechtvaardigen, omdat je het zelf niet kunt. Toch is er altijd een geloof. Waarom geloven wij en waaraan geloven wij? Wij geloven omdat ons wezen ons zegt dat de toestand, waarin wij bestaan niet voldoende is. Dat er méér móét zijn en groter, beter, vrijer. Wij geloven, omdat wij haast niet anders kunnen. Wij moeten iets hebben buiten onszelf, waaraan wij ons vast kunnen klampen. Een houvast, dat ons de vrede belooft, die wij menen voor onszelf niet te kunnen veroveren. Kijk dan weer in uw wereld. Kijk naar de strijd en naar de mensen die zoeken in kerken, naar de mensen ook die zoeken in esoterische scholen, die hun lichaam kwellen met allerhande oefeningen en ascese en zeg mij dan: waarom zouden deze mensen dit alles doen, wanneer zij in feite niet zoeken naar vrede?

De oplossing van het probleem, ja, de oplossing van alle problemen die zij thans nog menen te zien. Een doel in de wereld. Dit is de tijd van Advent, van het komende. Zo dadelijk gaan in de kransen de eerste lichten branden. Brandt in deze wereld niet misschien een verschrikkelijk licht? Een fakkel heeft de wereld in vuur gezet. Een Adventskaars brandt in de krans van de eeuwigheid. De krans van de eeuwigheid die de mens werd gegeven als leven. Vuur na vuur. En terwijl de kaars verteert, komt Kerstmis naderbij. U weet het wel. U kent die gebruiken toch wel, wanneer de kaarsen klein worden in de krans, dan wordt dit het ogenblik om de kerstboom aan te steken. Dan zingen de kinderen van "De Herderkens", of over "Stille Nacht, Heilige Nacht". En dan droomt de mens een ogenblik dat alle strijd vergeten is, een enkele dag... dan gaat het leven verder. Ik geloof dat het met de eeuwigheid anders is. Ik geloof dat het vuur dat op deze wereld brandt, dit vuur dat ook ons in de sferen bereikt en beroert, het teken is dat de tijd van vrede naderbij komt. O, ik weet het wel. De laatste kaars brandt nog niet. Het is het begin van Advent. Advent, de tijd van verwachting, de tijd van het sidderend bidden, smekend en hopen op vrede. Ach, je kunt er zoveel over zeggen en zo weinig. En elk woord dat ik zeg, is eigenlijk te veel. En al wat ik zeggen kan, is te weinig om uit te drukken hoe deze werkelijkheid is.

Weet u: Er is een God. Misschien een vreemde God. Misschien een heel andere dan wij ons denken. Maar er is een God. Eén, Die de Machtigste is, de Grootste, de Alomvattende. Er is iets dat ons stuwt, dat in ons het verwachten doet oprijzen naar rust en vrede, een einddoel dat wij zien als een wit verblindend Licht ergens in de verte, waarheen wij streven, telkenmale weer en dat steeds weer verduisterd wordt, door onze eigen misvattingen, onze verlangens en onze begeerte. Dat kan geen dwaallicht zijn. Het Vuur van de wereld dat de mensen verteert en de mensen verschroeit, is voor mij het bewijs dat er weer een periode is afgelopen, weer een week in een kosmisch jaar voorbij is gedraaid, opdat eindelijk, eindelijk het kosmische feest der vrede kan beginnen. Er zijn vele verschillende filosofen en elk hunner heeft zijn eigen wijze om het te zeggen. Wanneer ik het zeggen moet op mijn manier: Vrede is de droom van volmaaktheid. Want zonder volmaaktheid bestaat er geen vrede. De droom van volmaaktheid is het erkennen van eigen Goddelijke Krachten door mens en geest. Het weten om de vrede is het bewijs van eenheid. De vrede, de ongekende Schepper, Die nu reeds bestaat. De vlammen van haat die ons verteren, de golven van medelijden die onze wereld overspoelen, zij zijn allen slechts de tekenen dat in ons een nieuw bewustzijn gaat ontwaken. Ook in uw wereld.

Ik ga niet spreken over komende tijden met stoffelijke waarden. Waarom zou ik het doen? U zult die tijd niet meer meemaken en voor ons betekent zij niets meer dan een wereld met een paar veranderingen, waarin je verder werkt. Neen, vrienden, laten wij het geestelijk zien. Nu reeds kan soms een aarzelende ziel uittasten en even de Lichte Krachten proeven, die daar nog ver boven ons ligt. Nu reeds kun je soms voor een korte wijle als geest je zelf verliezen en buiten sfeer en tijd, ja, buiten ruimte eigenlijk, iets ervaren van de grote zoete stilte, die eenheid betekent, eenheid waarmee, dat weten wij niet.

Eenheid, vrede... Zijn wij dan misschien de zendboden, wanneer wij zo'n ogenblik ervaren van wat komt voor een mensheid, voor een rijk ook van nieuw bewust geworden geest met nieuwe mogelijkheden en krachten. Wezens, die steeds sterker en verder uit durven reiken boven hun eigen nog zo klein beperkte bestaan en daarvoor in de plaats durven putten uit het kosmische en Goddelijke. Wezens, die niet meer werken vanuit het ego zonder meer, maar wier "Ik-heid is geworden tot een bewust deel van een Goddelijk Wezen. Denkt u niet dat dan de vrede komt? Dan komt onze vrede en onze rust. Voor ons dan de lichte tuinen der eeuwigheid. Voor anderen een vonk van ons Licht, omdat zij die evenzeer zullen strijden en worstelen als wij, ook eens hun Adventstijd vol zullen maken. Omdat zij, ook gaande door verterend vuur, door zelfgeschapen leed en geweld, zullen komen tot de bereiking van het innerlijk bewustzijn van een Goddelijk Licht en - zij het dan ook nog zo tijdelijk - eenheid met God, Die Kracht en Vrede betekent voor het onvolmaakte en het sterkt op zijn weg naar de volmaaktheid.

Kijk, vrienden, dat is maar een kort betoog voor vanavond. Ik wil u niet te lang bezighouden met deze dingen. Maar ik zou u willen vragen: u zult in de komende tijd steeds meer aan het Kerstfeest herinnerd worden, wilt u dan niet denken aan de onvrede in de wereld, maar aan het verlangen naar vrede in alle mensen? Want dan krijgt de spreuk van Kerstmis werkelijk zin "Vrede op aarde voor allen, die van goeden wille zijn". Niet vrede in de uiterlijkheid, maar in het innerlijk beleven. Wij kunnen vrede vinden in onszelf, omdat God in ons leeft. Laten wij ons daaraan vasthouden en zo in deze tijd van Advent, die ons nog geselt met wereld beleven, met het lijden van anderen, de onvolkomenheid van ons eigen vermogen tot helpen, maken tot een proeftijd, waar in wij onszelf een volgend licht, ja, uiteindelijk het herboren worden in God kunnen verwerven.

Ik vraag niet of u daar vragen over te stellen heeft. Als u die heeft dan bewaart u ze maar eens een keertje. Maar als u iets hebt kunnen voelen, van hetgeen ik heb willen zeggen, dan geloof ik dat de beste wens die ik u geven kan voor ik het woord aan de tweede spreker overgeef is: Vrienden, vrede zij u, in u.

Goedenavond.

OM MANI PADME HUM

Goedenavond, vrienden.

Na een tijd elders bezig geweest te zijn, mag ik vandaag het tweede onderwerp voor u behandelen. Ik krijg vandaag zeker wel te horen, wat het is.

Vraag: Om mani padme hum. Is dit het oosterse equivalent voor het westerse "Het koninkrijk Gods is in u"?

Antwoord: O, gij kleinood in de Lotusbloem. Of beter gezegd volgens de originele vertaling: Flonkerend juweel in de Lotusbloem. Wat is de lotus? Symbool van ons bewustzijn. In het oosten leeft de lotus een magische betekenis. In het geloof van velen rijst de bewuste ziel voor het eerst op in de nog door nevel omgeven vijvers van een nieuw land en daar te midden van dezer vijvers vloeit de bloem van zijn bewustzijn, de lotus. Een mooie bloem, een tere bloem met haar vreemde pracht van kleuren, zich ontvouwend en wordend tot steun van een pasgeboren Bodhisattva. Eén, die de eenheid heeft gevonden.

Wat is het kleinoed in de lotus? Is het niet Boeddha en al datgene waarvoor een Boeddha staat? Het is niet één afzonderlijk wezen, het is niet een afzonderlijke mens, want eenieder kan komen tot het punt, waar hij vrij van het rad van lot en gebondenheid, eenzaam de lotus van zijn bewustzijn, zonder begeren of angst, het Zijnde aanschouwt.

Ja, het koninkrijk Gods is in u. Het heeft eigenlijk een andere betekenis en toch komt het zoveel overeen. Wat is het Koninkrijk Gods? Het kan geen stoffelijk rijk zijn. God is meer dan stoffelijk. Het kan ook niet een of ander geestelijk iets zijn, want God is meer dan dat. Het Koninkrijk Gods is een innerlijke toestand. Een je-één voelen met alle dingen en daardoor één zijn met alle dingen. Dan vinden wij daar toch wel naast verschillen, overeenstemming. Is het Om mani padme hum de uitdrukking van de mens die begeert naar zijn eigen verlossing, dan is het Koninkrijk Gods in ons, de uitdrukking die wij hebben voor de ongeweten eenheid met de scheppende Kracht, met het Alscheppend Vermogen.

Van twee kanten wordt eigenlijk hier hetzelfde benaderd. Men zegt het niet gelijk, omdat de opvatting een geheel verschillende is. De westerse mens - dat weet ik uit eigen ervaring - is een mens die in daden leeft, in uiterlijkheden, voor hem geen persoonlijke verstillings, voor hem niet het-zich-terugtrekken in zichzelf, totdat er niets meer overblijft dan een flonkerend juweel van besef, dat één met het Goddelijke, zich verheft tot de troonzetel van een ontplooid bewustzijn.

Neen, de westerse mens moet werken, moet zwoegen, moet daden stellen. Wat voor daden, daar zullen wij maar niet over praten. Maar hij moet wat doen. Hij moet zoeken naar iets, wat in hem misschien als een stuwende kracht in hem aanwezig is, maar wat in de wereld buiten hem gerealiseerd wordt. Het Koninkrijk Gods is in u. De eenheid met het zijnde is een eigenschap die je bezit. Maar je moet ze realiseren door je leven, door je daden. Niet door je afkeer van het leven. Daar ligt nu het verschil.

De Tibetaan, en over het algemeen de Boeddhist, mits de betere Boeddhist, stelt zich het leven voor als een voortdurende onthechting: je steeds meer vrijmaken van elke band, die je aan de wereld bindt. De Christen daarentegen zoekt geen wereldverliezen maar een wereld-aanvaarden. Voor hem: uw naaste gelijk uzelf, zie alles gelijk aan dat "IK", omvat de wereld, sluit steeds meer in je. Dat is een tegenstelling. Dat kun je niet tot de eenheid terugbrengen. Het is andere weg. Maar degene die zich losmaakt in zijn levensbeschouwing, van alles, werkelijk alles, wat nog menselijk zou kunnen zijn, ja, wat een geestelijk voorstellingsvermogen zou kunnen binden in een van de vele duistere, of lichte sferen, die komt tot hetzelfde waartoe de Christen komt, die elke wereld aanvaardt, ja, die alles beschouwt als deel van zijn wezen en zichzelf als deel van alle dingen.

Geen ontkennen van het begeren bij de Christen, geen ontkennen van de angst, o, neen. Hij accepteert ze, maar hij smeert ze uit a.h.w. want hij vreest met eenieder, en hij is vreugdig met eenieder. Door de grootheid van de sfeer van geestelijke belangstelling, waar hij op drijft, komt hij tot een zekere gelijkmatigheid, die in wezen hetzelfde is als de persoonlijke onthechting van de Boeddhist. Vandaar dat ik zo zeg, het komt wel op hetzelfde neer. Maar daarom is het nog niet hetzelfde. Het een is de weg van het niet-leven, de ander van het leven.

Om mani padme hum, dat is de aanroep tot het grote ongekende, hetgeen zich onthecht heeft aan de wereld en er geen deel meer aan heeft. Het is niet, zoals men denkt, een Godsverering. Wanneer die gebedsmolentjes draaien, dan is dat niet maar een automatisch naar voren brengen van bepaalde waarheden met het idee daaruit verdiensten te vergaren. Ja, dat hebben de eenvoudige gelovigen daarvan gemaakt. Overigens met behulp van de priesters, hoor, want die verdienen eraan. Het Om mani padme hum is de herinnering, die je voortdurend herhaalt aan je eigen werkelijke toestand. Moge de Lotus van je bewustzijn nog niet ontplooid zijn en daardoor een wereldonthechting nog niet mogelijk, in je draag je dat flonkerend juweel, dat ego, dat eens onthecht van alle dingen, op zal gaan in een nieuwe grote vrijheid, in een nieuwe wereld. Een wereld, die geen daden meer kent...

En de Christen... Zijn Koninkrijk Gods is het een-zijn met God, het handelen met God, en dus uiteindelijk ook een ontkenning van eigen handelingsdrang of mogelijkheid. Eén-zijn met het Koninkrijk Gods wil zeggen dat God zich in je uit en door je werkt. Wanneer u mij vraagt en daar mijn mening over kenbaar te maken, dan formuleer ik het zo: Om mani padme hum is de weg van de mens die tot zichzelf inkeert. Het Koninkrijk Gods is de weg van de mens die tot het Goddelijke uitgaat. Maar beiden bereiken hetzelfde doel: God en de eenheid met God, waar de eenheid telt en niet de weg, die gevolgd wordt, stel ik, dat deze twee spreuken volkomen gelijkwaardig zijn aan elkaar, ook waar zij een andere weg aangeven.

En wie het er niet mee eens is, die vertelt het maar.

Vraag: Dat Om, is dat gelijk aan Aum? De klank, die men zo weinig mogelijk moet gebruiken?

Antwoord: Dat het weinig gebruikt wordt, is niet waar. Maar het Aum is niet volkomen gelijk aan de klank die u bedoelt, dat is n.l. het Aum. Aum is de omvatting van alle klanken van het menselijk wezen. En zo naar men zegt, de volledige uitdrukking van het Zijn. Daardoor de klank, die hem in harmonie brengt met alle krachten, aan hem verwant want, het woord Aum is een machtsspreuk, het wordt ook heel veel gebruikt in verschillende toonaarden. Het behoort bij de kreten die worden uitgestoten, wanneer een boeddhistisch priester helpt om een geest vrijelijk op te laten gaan uit zijn lichaam, tot een nieuwe incarnatie. Het hoort ook bij de zang van de monniken, die magie bedrijven. Het hoort ook bij de meditatie van de kluizenaar die zichzelf aan de wereld ontrukken wil. De klank Aum is alleen gevaarlijk - vooral wanneer zij juist geïntoneerd wordt - voor iemand die denkt dat hij er zelf iets mee kan doen. Het loopt meestal faliekant verkeerd uit. Maar het is ook niet identiek met het Om, zuiver Oom en niet Aum, dat voorafgaat aan de spreuk: om mani padme hum. Dus dat om rijmt een beetje op dat hum.

Geen vragen meer, een tweede onderwerp misschien?

BEWUSTZIJN EN BEWUSTWORDING

Vraag: Gaarne toelichting op: Bewustzijn en bewustwording, waarbij graag voor wat betreft het laatstgenoemde, het juiste verwerken van emoties, meer speciaal gelet de huidige tijdsomstandigheden en ontwikkelingen.

Antwoord: Bewustwording is dus iets, wat nog niet bestaat. Bewustzijn is iets, wat wel bestaat. Zijn in wording. Uitgaande van het feit dat er reeds een bewustzijn bestaat, moeten wij dus bewustwording noemen: elke uitbreiding van het bewustzijn. Het bewustzijn zelf? Zouden wij dat niet het best kunnen omschrijven door te zeggen: bewustzijn is datgene, wat wij als weten in ons dragen op een zodanige wijze, dat het ons te allen tijde bijblijft. Bewustzijn. Je leeft. Maar in dat leven kun je alleen de dingen leren kennen waaromtrent je reeds iets in je draagt. Een oog kan nooit zien dan de frequenties, waarvoor het bestemd was. Een oor niet meer horen, dan de geluiden waarop het is afgesteld.

De instelling van ons wezen maakt dus het ervaren van een bepaalde reeks van verschijnselen mogelijk. Die instelling wordt langzaam verkregen. Er was eens een begin. Dat was het eerste bewustzijn. Dat bewustzijn hield in een beoordeling van het "IK" tegenover een buitenwereld. Langzaam maar zeker is daaruit gegroeid een zeer scherpe definitie, niet alleen van het "IK", maar van vele waarden in de wereld buiten ons. Dat is ons eigenlijk ons wezen. Daardoor kennen wij onszelf, kunnen wij onze toestand realiseren en kunnen wij de wereld buiten ons waarnemen. Maar die wereld buiten ons, de verschijnselen die wij zonder meer niet kunnen verwerken. Want die verschijnselen zijn niet helemaal overzichtelijk en begrijpelijk voor ons. Wij moeten ze dan dus gaan beoordelen, niet meer naar hun werkelijke verdienste en waarde, maar naar onze eigen reactie daarop. En die reactie wordt voor ons kenbaar als emotie. Dus een innerlijke toestand, die niet geheel verklaarbaar is, maar die toch voor ons een zekere betekenis doet hechten aan verschijnselen buiten ons.

Wanneer ik bewust word, wil dat dus zeggen, dat ik leer door wat er buiten mij gebeurt. Dat buiten omvat meer dan alleen de buitenwereld, die u kent natuurlijk, of gedeeltelijk kent, maar dat de verschijnselen toch verschillen van hetgeen ik verwacht. Dus wat volgens mijn ervaring het resultaat moet zijn. Ik word mij bewust van iets. Wanneer ik emotioneel iets ervaar, dan kan ik het niet redelijk omschrijven. Maar mijn oordeel wordt desalniettemin door die ervaring beoordeeld, dit is voor mij - aangenaam of onaangenaam - wel degelijk van invloed. De wijze waarop ik zoiets - zij het dan ook onbegrepen - een plaatsje geef in mijn wezen, bepaalt dus de wijze van het bewust worden.

Nu houdt de bewustwording, i.v.m. de emoties van deze wereld o.a. dus in, dat wij in staat zijn bepaalde dingen, die niet stoffelijk redelijk verklaarbaar zijn, misschien zelfs geestelijk redelijk verklaarbaar zijn, toch reeds kunnen beoordelen en daardoor later in de gelegenheid zullen zijn daarmee in verband staande omstandigheden ook te beoordelen in andere toestanden, of omgevingen. U heeft ongetwijfeld heel vaak horen zeggen, dat voor de bewustwording van de geest de emotie zeer belangrijk, ja, misschien zelfs onontbeerlijk is. Dan zou ik het zo willen zeggen: Wanneer uw geest af zou moeten gaan op hetgeen stoffelijk redelijk is, dan moet zij gelijktijdig dus als vaststaand waarden aannemen, die voor haar die betekenis niet hebben. Dat betekent dus ook meteen, dat heel veel van uw stoffelijke ervaring voor die geest onbelangrijk is. Dat u bv. een partij voetbal wint, of verliest, maakt voor uw geest niets uit. Maar de vreugde die u heeft van een overwinning, of het innerlijk verzet wat er voortkomt uit een nederlaag, dat zegt die geest wel iets. Het vertelt de geest iets omtrent eigen pogen tot bereiken en het evenwicht dat daardoor tijdelijk ontstaat tussen de wereld en jezelf.

Dat dit niet in woorden te omschrijven is, dat het niet te beleggen is met wetjes en redenen, of in te delen in vakjes, maakt voor die geest niets uit, want zij herkent bij zichzelf diezelfde impuls. Daar ziet zij licht, groot licht. Zij wil erin opgaan en zij kan het nog niet. Een teleurstelling: "Ik ben niet geslaagd". Dat is dezelfde emotie. "Maar ik kan wel een betere graad licht betreden", dat is dan toch wel een overwinning. De emotie leert deze geest, dus ook niet-redelijke, of nog niet-redelijke toestanden te aanvaarden, erkennen en te verwerken in zich. Voor haar bewustwording is die bewustwording wel heel erg belangrijk.

De stoffelijke emotie, och, wat zal ik daarvan zeggen? Ik zou niet graag weer gaan spreken over mijn vrouw zaliger.... Maar toch heb ik daar veel gehoord omtrent emotie. Meestal niet van de goede soort, zal ik erbij zeggen. Meestal de emotie van.... Ik wou, dat ik je... nu ja... af kon maken, maar ik zal het maar niet doen voor mijn goede fatsoen... Ook onredelijk. Maar in mijn eigen idee gerechtvaardigd. Wat gebeurt er nu? Nu ontmoet ik ditzelfde bij anderen tegenover mij. Ook onredelijk. Zou ik volgens een redelijk bewustzijn moeten verklaren, dan zou ik het niet kunnen. Maar als een vergelijk met in mij bestaande toestanden, wordt dit voor mij aannemelijk en afgaande op mijn eigen oorzaken, onredelijk als zij waren, herken ik dus in datgene wat buiten mij is, een reeks elementen die onredelijk volgens mijn bewustzijn, toch gelijk kunnen zijn aan mijzelf, en daardoor een begrip mogelijk maken. Vandaar dat de emotie in de bewustwording zo belangrijk is.

Mijn persoonlijke ervaring heeft mij ook geleerd dat je er verstandig aan doet, wanneer je de kwade emoties probeert in toom te houden. Je kunt geen emotie ontgaan. Dat weet ik zelf wel. Ik heb mijn ziel in lijdzaamheid bezeten bij bed-predicaties, die duurden van zonsopgang tot zonsopgang.... De emotie was er niet zo goed, maar het feit dat ik op de duur leerde haar te beheersen, bracht voor mij het voordeel met zich mee, dat ik door de beheersing van zoiets, in mijzelf ook leerde welke waarden elders nodig waren door mijzelf te beheersen. De emotie bracht mij door het feit dat ik ze leerde beheersen en leiden, hoe ik in de wereld buiten mij, ook sommige emotionele invloeden kon beperken, zodat zij voor mij geen kwaad meer betekenden.

Maar dat was veel later hoor, als mens kom je daar niet toe. Dan loop je met een kwade kop naar de soos.... Ik zeg naar de soos. Ik weet niet, of je ze tegenwoordig nog hebt.... In mijn tijd was dat iets belangrijks... Ik wil niet verder op mijn persoonlijk leven ingaan. Ik wil er alleen maar dit mee zeggen: Wanneer bewustwording betekent een uitbreiding van al hetgeen je uit

jezelf kunt erkennen in de wereld en begrijpen, dan is emotie het belangrijkste middel voor de geest om toestanden te erkennen, want wat in de geest bestaat is in de stof niet redelijk en omgekeerd. Maar de emotionele beleving blijft gelijk en zo kan de geest door een stoffelijke emotie later in andere wereld en sfeer zich bewust worden omtrent haar mogelijkheden voor haar wezen, die op zich weer leiden tot een beter begrip van de wereld en dus een verdere bewustwording. Behalve dat wat ik over mijn vrouw vertelde, daar ga ik toch niet verder op in. Maar u kunt vragen stellen over wat ik gezegd heb.

Wanneer er geen vragen meer zijn, dan zou ik zeggen, gaat u maar pauzeren hoor. O ja, u krijgt na de pauze weer... ik hoop, dat het u niet verveelt... Ik voor mij zou het altijd vermakelijk vinden, weer onze vriend Henri, maar die heeft verzocht het deze keer toch maar met een lezing te mogen proberen. Dus geen "Vragenrubriek". Ik hoop er het beste van. En voor u en voor hem. Goedenavond.

Goedenavond, vrienden.

Ja, waarschijnlijk denkt u bij uzelf: daar heb je hem alweer. Daarom wil ik vandaag het stoute stuk ondernemen een klein lezinkje weg te geven. Nu is het onderwerp er uit de aard der zaak één, dat ik zo voor mijzelf heb gekozen. Ik wil zeggen: schrik niet. Per slot van rekening kan ik ook proberen iets esoterisch te brengen, maar ik voor mij moet altijd een uitgangspunt hebben, wat dichterbij de wereld ligt dan voor de meeste van andere sprekers. Vandaar dat ik als onderwerp kies:

SINTERKLAAS

Wanneer ik zeg: Sinterklaas, dan bedoel ik niet de vele heren die, hetzij met lampenkappen of met mijters op het hoofd en baarden en watten op het gezicht e.d. gewapend, proberen al kromstaf zwaaiend de kleine kinderen tot goed gedrag te bewegen, dan bedoel ik het eigenlijk het feest van St. Nicolaas, zoals dat onder vele namen en in vele tijden werd gevierd. Want u moet niet denken, dat Sinterklaas de eerste en enige is. Neen, u heeft reeds lang vóór deze Spaanse import ook hier in uw eigen land iemand gehad, n.l. Thor, die tezamen met Wodan door de luchten reed en ook de kinderen geschenken bracht.

Wanneer ik zo terug zou moeten gaan om een eerste Sinterklaasfeest te vinden in de tijd, dan denk ik dat ik ergens terecht kom in een hol, waar Pa en Ma net in een nieuwe huid rondlopen van een of andere voorhistorische os en de kinderen een eenvoudig steentje, waar een gezichtje van is gemaakt zo'n beetje geven als een speeltuig, ter ere van deze bijzondere dag. Het is n.l. een eigenaardig iets, dat in alle mensen zo nu en dan een tijd wakker wordt met het gevoel: "Ik moet iets geven". Waar je ook komt bij de Chinezen, bij de Indianen, bij de Eskimo's, of naar de Vuurlanders gaat, of naar de Amerikanen met hun Santa Claus, eenieder heeft zijn tijd dat hij moet geven. De tijd, waarin hij gejaagd wordt door een soort van innerlijk gevoel en dat hij met leedwezen de portemonnee beschouwend, rondzwalkt om cadeautjes te kopen voor degene die hij aardig vindt en op het laatste ogenblik, met nog veel meer leedwezen wat geld uit te geven, omdat hij voor de anderen toch ook wat moet doen voor zijn fatsoen.

Waar komt dit eigenlijk vandaan? En nu heb ik via de Sinterklaasbaarden toch iets gevonden, wat in de mens schijnt te zitten. De behoefte goed te zijn. En wat meer is: goed te zijn op een beetje anonieme manier. Iets te kunnen geven, zonder dat je verplicht bent er een bedankje voor in de plaats te krijgen. Een keer dat je eens werkelijk al je vernuft in kunt spannen om een ander een plezier te doen. Ik zou zo zeggen: voor de mensenhaters is Sinterklaas, en elk feest dat daaraan doet denken, een slag in het gezicht. Want er blijkt toch wel uit, dat de mens vaak met anderen iets moois wil delen. Hij houdt ervan om - zij het dan naar in de vorm van speelgoed, misschien een aardigheidje - eventjes zijn goede wil ook stoffelijk uit te drukken.

Nu zijn er natuurlijk ook Zwarte Pieten. Geen Sinterklaasfeest zonder een Zwarte Piet. En als je deze met verbrande kurk tot neger gemaakte inboorlingen rond ziet springen in hun geverfde lange broek met pofmouwen, dan krijg je de indruk, dat ook hier iets van de werkelijke mens naar buiten komt. Het clowneske, het plagerige. Dat die twee dingen samengaan, dat blijkt wel in menige Sinterklaassurprise. Nietwaar, men maakt datgene wat men na een goede maaltijd laat vallen en niet meer beziet na, van roggebrood en stroop, en laat anderen graaien om daaruit vaak een klein, teleurstellend en vaak ook nog onaanzienlijk geschenk te putten. Men imiteert rollades en u denkt in stekelige gedichten elke kleine pekelzonde en elk gebrek wat men van een ander maar weet te vinden. En toch komt dat op dezelfde tijd, dat je geeft. Zouden wij dat niet kunnen gaan herleiden? Zouden wij dat niet kunnen gaan omschrijven met een: de mens wil zijn deel hebben in de wereld, uitdrukken door de wereld iets te geven. Maar voelt zich tevens genoopt om zijn eigen mening eens heerlijk te spuien.

Wat dat betreft is Sinterklaas eigenlijk een soort uitlaat. Wanneer de goed gebaarde Heiligman, pa's schoenen zorgvuldig onder de gehuurde rode tabberd verbergend, de kinderen staat te vertellen wat zij voor zonden hebben gedaan, wat hun kleine fouten en gebreken waren, om uiteindelijk dan na met ernstige stem en zwaaiende witte vingerhandschoen - en ring in luxe gevallen - daarbij aanwezig, te zeggen: "Dit zal ik je voor deze keer nog vergeven, maar het volgende jaar neemt Zwarte Piet je mee". Zit daar eigenlijk ook niet iets in wat wij allemaal hebben? Wij zouden de wereld zo graag iets cadeau geven. Wij zouden iets willen betekenen in die wereld. Desnoods anoniem. Voor onszelf het gevoel willen hebben, dat wij goed hebben gedaan, dat wij vreugde hebben gegeven, wij zouden zo graag die wereld willen vertellen: "Wereld, ik wil je wel accepteren, maar denk erom: een volgende keer neem ik het niet meer".

Het Sinterklaasfeest geeft je zo'n heerlijke gelegenheid om dat eens te uiten. Dan klimmen zij in de dichtertelijke pen en beginnen te rijmen, waarbij ham op boterham moet rijmen en eventueel lijmen en rijmen samen worden gelapt tot een nieuwe dichtertelijke uiting omtrent een busje hagelslag voor kleine Piet, dan wordt een winterpeen plotseling verheerlijkt als het voedsel van een hemelpaard, dat over de daken vliegend rondstapt en zal menige pa per ongeluk in het schaalte water stappen, dat net naast zijn pantoffels voor de schoorsteen staat, omdat de kleine meid het paard zo graag wat te drinken geeft. Toch is pa vertederd. Na de eerste onverbrekkelijk met koude natte voeten in een slaperige toestand verbonden woorden te hebben gesproken, komt er een kleine glimlach op zijn gelaat en zal hij ongetwijfeld na ma erop gewezen te hebben, dat dergelijke dingen niet op zijn plaats zijn daar, besluiten maar liever zijn pantoffels te verplaatsen dan het geloof van het kleine kind te nemen. Zou pa eigenlijk ook, net als zijn grote woorden en dat suikerbeestje van zijn zakcenten, wat hem eigenlijk een sigaar scheelt voor vandaag, niet dromen van een sprookje?

Het is niet Sinterklaas, of Thor, of de Kerstman, of wie dan ook, het is het sprookje van de wereld, het is de droom van de mensen zelf een ogenblik Godje te spelen, de goede onbekende Almachtige, waaraan zij in hun hart behoefte hebben. Laten wij eens eerlijk zijn. Wij zitten nu hier bij elkaar met een hele hoop mensen - ik hoop, dat ik jullie niet beledig, wanneer ik zeg: oudere mensen - die allemaal voor zich wel weten, dat Sinterklaas niet bestaat. En misschien zijn er ook wel een paar bij, die zeggen: "Nu ja, wij doen er ook niet aan". Maar zouden jullie eigenlijk niet in je hart graag willen dat er werkelijk zo'n Bisschop was? Zo'n vrome man die plotseling je problemen oploste, die een klein wonder doet, die per stoomboot, of per vliegtuig, wat het modernst is, te paard, of te voet, aankomt en je liefste wensen wilt vervullen? Dromen wij niet allemaal van Sinterklaas?

Onze cadeautjes die wij geven, de wijze, waarop wij de kinderen in een zoet bijgeloof een vreugde willen bezorgen, is eigenlijk de uitdrukking van onze eigen wensen, van ons eigen verlangen naar de grote onbekende, die voor ons in het leven de plotselinge verandering brengt, de vervulling van de wens. Alle Sinterklazen, die bezweet en zenuwachtig van drukke toonbank tot drukke toonbank jagen om het shawltje van Marietje, de handschoenen voor pa, de sloffen voor mama en het suikerbeestje voor Jantje te kopen, die dromen eigenlijk - zonder het zelf te weten - van een andere, grotere Sinterklaas, die misschien voor de één een vrijer moet brengen,

liefst niet van speculaas of taaitaai, voor de ander een baan, voor de derde wat eer en aanzien en voor de vierde eindelijk eens een levensbeschouwing, waar hij ook wat aan heeft. De mens zoekt eigenlijk het Goddelijke achter de baard van Sinterklaas. Dat klinkt misschien dwaas, maar het is zo. Kijk maar eens naar die heel eenvoudige mensen. Hoe stellen zij zich God, de Vader voor? Een oude man met een witte baard, gezeten op een troon, draagt een lang gewaad vol van pracht en Hij spreekt vermanend recht en deelt Zijn zegeningen uit.

Is eigenlijk God ook niet voor heel veel mensen Sinterklaas? Zijn Zwarte Piet heet Lucifer, maar waar is verder het verschil? Verlangen naar iemand die iets geeft. Verlangen om iets te geven als een soort offer, omdat die grote Onbekende, die hij geen Sinterklaas meer durft te noemen, jou ook wat zal geven. Je behoefte om in jezelf te handelen als een kleine God, dat de grote God jou niet zal verwaarlozen en vergeten. Als je die dingen ontdoet van al hun maskerade technieken, hun advertentiezonvloed en voortdurende koopdrang, wat blijft er dan eigenlijk over? Een geloof. Een sprookje. Ja, een sprookje voor de kinderen: Sinterklaas. En een sprookje voor de volwassenen: Onbekende Kracht, Die hun wensen zal vervallen.

Maar is dit de werkelijkheid? Er is geen Sinterklaas die alle dingen vervult, precies zoals zij op het lijstje staan geschreven. In de eerste plaats zijn er zoveel Sinterklazen als er ouders zijn. In de tweede plaats is Sinterklaas zijn portemonnee wel erg sterk gekoppeld aan het weekloon van pa. In de derde plaats: wat gegeven wordt, kan gegeven worden, omdat het uit liefde gegeven wordt. Ik zeg: die verkoopdwang enz. die laten wij er even af. En daar hebben wij de oplossing van onze grote Sinterklaas. Voor de gaven die menigeen m.i. ten onrechte van God verwacht. Ze denken dat God van Zijn troon af zal komen en zegenend over de wereld gaan hier een kapitaaltje uitdelend, daar een baantje, hier een plaats in de hemel en daar een fauteuil in een of ander schoon theater. Maar kan God dat? Bestaat God in die zin? Heeft Sinterklaas ooit in die zin bestaan? Zeker, wij kunnen de geschiedenis nagaan. De legende zegt: de Bisschop van Myra. Maar er waren nog wel meer Bisschoppen die elk voor zich bepaalde dingen hebben gedaan, die in de legende van Sinterklaas ook staan beschreven. Dat waren goede mensen, die samen een beeld hebben gevormd, waarin thans het jonge Nederlandse kind meestal aarzelend blijft geloven, al is het alleen maar ter wille van het schoentje, dat gezet wordt.

Vrienden, ik weet niet of jullie het esoterie noemen. Maar ik, aarzelend als het kind dat zijn schoentje zet, ik noem het wel zo.

Jullie zitten allemaal te wachten, je schoentje gezet bij de schoorsteen van het leven. En jullie wachten met een kleine offerande zo nu en dan: een korstje brood, dat je geleend hebt, of gespaard, een worteltje, dat je moeder hebt afgebedeld, iets, wat je het leven ontnomen hebt, en je verwacht dat de grote machtige God het zal doen. Maar je zou het beter kunnen weten. Wat kan de mens datgene brengen, wat hij begeert? De liefde, die hij zich verworven heeft bij anderen, de genegenheid. Het is de mens, die de mens dient. Zoals Sinterklaas uiteindelijk is: het masker van de genegenheid, waaronder men een ogenblik anoniem durft geven, wil en kan geven en vreugde bezorgen.

Ja, ik hoop dat jullie mij niet vervelend vinden. Maar kan het Goddelijke, de grote, het onbekende, afdalen tot een verwerkelijking van onze kleine wensen? Misschien wel, maar ik geloof niet het dat doet. Want wij kunnen zelf onze kleine wensen verwerkelijken. Niet, dat wij onszelf deze dingen kunnen schenken, o, neen, Sinterklaas is immers de dag dat je altijd datgene krijgt wat je graag wilt hebben, maar dat je eigenlijk zelf liever niet aanschafte. Zo gaat het in het leven ook. Je begeert allemaal een hoop dingen van het leven, die het leven misschien niet schijnt te kunnen te brengen. Of wanneer zij er zijn in het leven, lijkt de prijs veel te hoog. Maar wanneer u het leven voldoende geeft, wanneer u zelf voldoende geeft aan dat leven om de achting en de genegenheid van mens en geest te verwerven, zou er dan ook voor de volwassenen geen soort Sinterklaas zijn? Iedereen krijgt loon naar werken. En dat is geen sprookje, het is niet het Sinterklaas sprookje van Zwarte Piet met de roe, of van Sinterklaas met de pepernoten en de boterletter, het is de waarheid van het leven. Wat je zaait, oogst je. Wat je in het leven wenst, werkelijk verlangt, dat kun je krijgen.

Wanneer je daarvoor in de plaats het leven geeft, wat het leven van jou vraagt. Het is misschien wel eens een keertje moeilijk om die dingen zo precies te zeggen, zoals je ze denkt. Ik geloof dat ik mijn heil ga zoeken in een paar definities.

Alles in het leven wordt verworven, doordat men ervoor betaalt. Het leven heeft een prijs gesteld op al wat het leven biedt. Maar wie in liefde geeft aan het leven, aan de mensheid door wie het leven zich uit, aan dier en plant, aan al wat bestaat en ademt, die geeft vrijelijk en in vreugde en het leven betaalt hem terug met volle munt. Ieder die durft te leven voor zijn naaste, voor de wereld en ieder die zichzelf durft achterstellen bij wat er in de wereld bestaat aan noden, aan leed, die verwerft voor zichzelf in het leven een drang, die hem uiteindelijk compenseert en rijkelijk voor al wat hij heeft gegeven. Het is misschien moeilijk om dat zo precies te bekijken en als je dan zo dadelijk een paar Sinterklazen in vol gevecht door de straten ziet rollen, dan ben je net als een kind en zegt: "Och, Sinterklaas bestaat niet".

Als u misschien in het leven - misschien niet opzettelijk - in het leven een klein beetje te veel aan uzelf loopt te denken, dan is het precies hetzelfde. Dan zie je allerhande conflicten rond je en zeg je: "Nu ja, God bestaat niet." Neen, die God met die witte baard bestaat dan voor u niet. Die God, Die alles cadeau moet geven op de eerste wens, die je om kunt kopen met een gebedje, Die bestaat dan niet. Maar wie is uiteindelijk die vechtpartij, die die illusie neemt? Wie is de oorzaak daarvan? Bent u dat zelf niet? Bent u het zelf niet met uw tegenstrijdigheden, uw tegenstrijdige wensen, u, die droomt van een betere wereld, wanneer anderen maar willen beginnen. U die streeft het goede te doen, maar telkenmale weer even na moet denken, of je dat nu wel zou kunnen doen tegenover jezelf, he?

Het is misschien niet leuk om het zo te horen, want u bedoelt het allemaal goed. Alle aanwezigen hier zijn goed, er zijn geen uitzonderingen. Als ik het anders zou zeggen, zou ik zeggen: Er is er geen één goed, maar er is er één bij die deugt, dan denk je ook allemaal dat jij die goeie bent. Komt op hetzelfde neer. U bent hier, omdat u iets van het leven verlangt. Hoe kunt u dat verwerven? Hoe kunt u deze vechtpartij van idealen, deze dromen die elkaar vernietigen, uit de weg ruimen? Zou dat niet alleen kunnen door niet meer te kijken naar de Sinterklazen die daar buiten rond lopen? Niet neer te kijken naar een God, Die alles cadeau zal geven, maar voor jezelf beginnen als een soort particuliere Sinterklaas, door voor jezelf beginnen te geven, te geven en nog eens te geven, door voor jezelf de problemen eenvoudig uit je gedachten te zetten, wanneer je maar kunt. Elk ogenblik dat u zich zorgen maakt over uzelf, verliest u iets. Elk ogenblik dat u bezorgd bent over anderen, probeert wat voor die anderen te doen, wordt u rijker.

Dat is nu juist het gekke. Ik zou haast willen zeggen: het leven is haast een soort van Sinterklaaspartij. Je vindt er alles in. De maskerade-intocht met de feestelijkheden, de dwaze buitelingen van de Zwarte Pieten en de Sinterklaasliederen. Alles, wat erbij hoort van de gierende stoomboot af, tot misschien het politie-escorte dat je veilig overal doorheen doet loodsen. Je leven begint als een sprookje. Een sprookje met een beetje haat. Haat, omdat je een verborgenheid hebt moeten verlaten die je dierbaar was. Met een spektakel, met een hele wereld vol van nieuwe kleuren en gedachten en geuren, vol met nieuwe indrukken en illusies. Als de intocht voorbij is, dan ga je je inkopen doen in het leven. U zegt: het leven heeft mij zoveel te geven, ik wil dit en ik wil dat, ik wil zus en ik wil zo. Als je nog zo jong bent, ach, dan zeg je met het eenvoudigste gezicht van de wereld: En ik word president van de Ver. Staten, ook al ben je helemaal geen Amerikaan, En dan kijkt je vriendje je eens heel minachtend aan en zegt: Nu, ik word Paus. Dan zegt het kleine meisje grijnzend: Kunnen jullie proberen, ik word de koningin. Dan ben ik de baas over allebei. Dan durf je te dromen. De dromen van een kind voor de Sinterklaas etalage. Je droomt van die hele grote poppen en van dat heel mooie speelgoed. Je krijgt een suikerbeestje en een trommeltje van een kwartje, dat van blik is en morgen al kapotgaat. Omdat je denkt, dat je alles voor niets krijgt.

Dan komt de tijd van na Sinterklaas, de rommelopruiming. Er moet geleerd worden, er moet een baan gezocht worden, je moet in dienst. Je moet leren je te gedragen als een volwassen mens.

Sinterklaasfeest gaat gauw voorbij. Maar het gekke is: al is dan de strooiavond zo langzamerhand voorbijgegaan, dat je toch op jouw manier voortdurend blijft rekenen dat Zwarte Piet nog in de schoorsteen loert, dat Sinterklaas nog onverwacht even terug kan komen. Verstandiger dan een kind, of dommer? Een kind zegt: Ja, Sinterklaas komt op 5 december en als hij dan gereden heeft, moet hij weer naar Spanje, want hij moet uitrusten en er zijn nog andere kinderen, waar hij ook nog naar toe moet. Een mens denkt meestal, omdat hij in zijn jeugd, prettig, of minder prettig, toch een soort van Sinterklaasstemming heeft doorgemaakt en dat het zo het hele leven blijft. Dat komt, omdat het kind zich laat verblinden door de maskerade. Een volwassene zou dat ook zo graag doen. Die zou zich ook zo graag in de poppenkast verbergen. Hij zou ook zo graag weer eens al die buitelandse Zwarte Pieten voorbij zien trekken met die dwaze koppen en op de koop toe nog een handje pepernoten toe krijgen. Ieder mens heeft zo zijn ideaal. En meestal is het ideaal, dat je iets voor niets krijgt. Daarom gaan er zoveel mensen naar de loterij. Daarom zijn er zoveel oplosers van rebussen, instuurders van prijsvragen en al dat meer. U hoopt op iets voor niets.

Maar de werkelijkheid van het leven, die is wanneer je ouder wordt, dat je heel goed weet wie Sinterklaas speelt, misschien ben je het zelf wel. Je weet ook heel goed waar het vandaan komt. Van de groten die de kleinen geven. Als je nu zover in het leven komt, dat je na gaat denken over de geestelijke waarheid van het leven, dan begin je tot de volwassenen te behoren. Dan wordt het jouw taak om degenen die minder weten, degenen die nog niet geestelijk rijp zijn, iets te geven. Te geven met een grapje, met een scherts, of een vermaan en een bedreiging met een niet-bestaande hel desnoods. Spanje of de hel, wat is het verschil? Op het ogenblik gaan de toeristen naar Spanje toe. Maar ik durf te wedden dat als er in de hel toeristen werden toegelaten, dat er ook nieuwsgierigen te vinden zouden zijn. Het idee blijft hetzelfde. Dreig ze desnoods dan een beetje. En veracht iemand niet, die dat doet zolang het gaat voor de kleinen. Maar worden de kinderen groot, komt iemand tot geestelijke rijpheid, durf dan nog voor Sinterklaas te spelen en iets te geven, maar laat het dan duidelijk worden: Denk erom, ook jij moet leren de wereld iets te geven.

Dat lijkt mij de grootste kunst. De kunst van het leren geven. Niet te geven omdat je wat terugverwacht. Maar omdat het zo goed is een ander wat rijker en blijer te maken. Dat kun je geestelijk doen door hen je gedachten te sturen. Je kunt het stoffelijk doen door hen het leven wat makkelijker te maken. Als je dan zo de zaak bekijkt, dan verwerkelijk je geestelijk bewuster, datgene wat vanaf de oudheid de mensen al hebben gedaan, vanaf het eerste brontosaurusvelletje, dat door ma werd afgekeurd, waarvoor zij onmiddellijk een wolhaarneushoorn kreeg van pa vanwege de Sinterklaas, het geven als een droom van zelfverwerkelijking. Als een begin van een geestelijke ontwikkeling, waarbij je uiteindelijk begrijpt, hoe meer jij je geeft, hoe rijker je wordt.

Ik hoop, dat het niet onsamenhangend is. Als ik commentaar van een of andere Zwarte Piet of Sinterklaas krijg, dan maakt hij het maar kenbaar, maar alsjeblieft zonder pepernoten en ketengerammel, want dat past niet in de omgeving. Geen commentaar meer? Ik hoop, dat dat geen nadelig iets is, dat er geen commentaar is, want ik ben vandaag filosofisch en als ik dat eenmaal ben, kom je niet gauw van mij af. Dus als het tijd is, geef je mij naar een tip, hé? Ik heb zo zitten denken over Sinterklazen en ik zou verder kunnen gaan over Kerstmis en zo, maar er zijn eigenlijk dingen die belangrijker zijn. Zo is er iets, dat mij aan Sinterklaas doet denken. Dat is ook zo iets als half sprookje, half waarheid.

De mens heeft een ziel. Een ziel met zijn ziel. Ja, een onzichtbaar dingetje. En waar het precies zit, weet je ook niet. Wat moet je eigenlijk met een ziel beginnen. Wat is het voor een ding? Ja, dan komen ze je vertellen: dat is een Goddelijke vonk. Best, maar hoe kon ik aan die Goddelijke vonk? Heb je van God gekregen, waarom merk ik er dan nooit wat van? Zo gaat dat. Dan zeg je op een gegeven ogenblik: Ik heb een ziel, dus ik heb er één. Dan ga je dromen. Je droomt van licht, van mooi beleven, je droomt van duister en je weet voor jezelf eigenlijk niet goed of je nu geschift bent, of dat je een nieuwe waarheid ontdekt hebt. Het is zo vreemd en zo anders.

Een ziel hebben dat lijkt mij eigenlijk een wonder een sprookje en een grote verantwoordelijkheid tegelijk. En toch, als je het zo hoort betogen, dan is het logisch. Wat kan een leven zonder een God, zonder een levenskracht zijn? Die levenskracht is de ziel. Maar ja, dat leven is mij zo natuurlijk, zo gewoon. Uiteindelijk: je hebt het leven en pas wanneer je er een stukje van kwijt raakt, of het verandert, dan merk je er wat van. Wij houden ons eigenlijk met die kern helemaal niet bezig. Alleen maar met de buitenkant. Ik zei al: het doet mij denken aan die Sinterklaasverhalen, die ik zo-even vertelde. Want wij kijken ook naar de maskerade en de inhoud vergeet je. Wat is er eigenlijk belangrijk in de wereld? Ja, ik heb een ziel, dat is belangrijk. Er is iets eeuwig in mij, dat is buitengewoon belangrijk. Maar als ik die eeuwigheid nu voor mijzelf niet ken, wat heb ik er dan aan? Ik moet naar mijn ziel zoeken. Waar kan ik die ziel vinden? In mijzelf. Ja zeker. Moet ik mijzelf gaan leren kennen?

Ik heb wel eens iemand gehoord die zei toen: "Nu, als je jezelf wilt leren kennen, dat staat gelijk met het openmaken van een beerput". Het was misschien geen sierlijke vergelijking, maar ik vond het zeer passend. Want je moet soms door een modder heen waden die ontstellend is. Je moet eigenlijk allerhande dingen gaan verwerpen, in je belangstelling gaan verminderen, je moet het leven heel anders gaan zien en aanvaarden, wil je in staat zijn alleen al tegenover jezelf waar te zijn. Toch moet je je ziel zoeken. Als je gelooft aan een ziel, moet je hem zoeken. Want dat is de enige eeuwigheid die je werkelijk bezit. Voortleven, nu ja, dat is van wereld tot wereld gaan. Maar een ziel leren kennen, wil zeggen: de kern van de eeuwigheid hebben.

Hoe kan ik dat vinden? Door natuurlijk mijzelf te blijven prijzen. Mijzelf te blijven opbouwen, totdat ik als een soort van pseudo-Godheid uit mijn ivoren torentje uitzie over het gepeupel daar beneden. Neen, ik geloof, dat je je ziel het best kunt vinden door steeds meer van jezelf weg te geven. Steeds meer van jezelf a.h.w. terzijde te zetten. Dat is voor anderen, niet meer voor eigen gebruik. Je denken, och, wat heb je aan al dat zelfzuchtig denken? Denk aan anderen, denk voor anderen. Hoe minder gedachten je aan jezelf wijdt, hoe meer kans er is, dat dat "IK" uit dat warboeltje van denken eindelijk eens wat duidelijker tevoorschijn komt. Leef niet meer voor jezelf, of voor je eigen voldoening. Uiteindelijk wanneer je dat doet, dan heb je geen tijd meer over om werkelijk eens in jezelf te kijken, dan zie je alleen maar: O, daar is lekker eten. Wat gaat daar voor aardigs? En wat zie ik daar nog voor een leuk genot? Dan loop je vast, je moet leren ook die dingen langzaam maar zeker van je af te schuiven. Het is eigenlijk gek, datgene wat je je leven noemt, moet je weggeven om de eeuwigheid te vinden. Al die dingen die zo belangrijk zijn, zijn alleen maar de wikkels, waarin het ene grote, wat je dan bezit, je ziel, je Eeuwigheid, verborgen blijft. Nu kom je op een punt, dan zeg je: "Ja, is het de moeite wel waard". Daar kan ik maar één antwoord op vinden zo. Wanneer ik geen eeuwigheid in mijzelf zou bezitten, zou het goed zijn mijzelf te verliezen, want wat heeft dan al mijn leven en streven voor doel. En wanneer ik ze wel bezit, is het dan niet de moeite waard om eindelijk eens de werkelijkheid te zien. Eindelijk eens één met de werkelijke Bron van mijn leven en er alles voor te verliezen.

Geestelijke bewustwording zoeken is eigenlijk ook Sinterklaas spelen. Datgene weggeven wat voor anderen nog belangrijk is, wat voor jou niet meer mag tellen. Opdat je in de ledigheid van wat je eens je rijkdom noemde, terugvindt het enige wat je werkelijke rijkdom is: het eeuwig leven, je ziel, je Goddelijke vonk. Ik zal er verder niet veel over praten. Als er tijd moet worden gevuld, dan vul ik ze wel. Laat dat maar aan mij over. Wat mijn gedachten betreft, anders loop ik misschien vast, dan moet ik dingen gaan zeggen die ik eigenlijk niet zeggen kan. Wat moet je zeggen eigenlijk over die kern in jezelf. Streef ernaar. Maar als je ze beleeft, dan weet je, juist al die uiterlijkheden, waar woorden ook bij horen, verbergen eerder het wezen ervan, dan dat zij de werkelijkheid openbaren. Laat ik daarom over dit onderwerp mijn mond dan maar houden. Als er nog meer is, dan vertel je het maar en vind je, dat het genoeg is op het ogenblik, dan geef ik het woord over aan de laatste spreker.

Vraag: Wij hebben een ziel. Heeft de ziel niet ons?

Antwoord: Dat is misschien een standpunt, dat verklaard zou kunnen worden door de feitelijke ervaring wat de ziel is. Maar zolang wij die niet hebben, weten wij alleen dat ons wezen voor

ons het leven is. Wanneer die ziel ons zou hebben, dan zou ons leven alleen voor die ziel wat betekenen en niet voor onszelf. Maar wanneer wij beiden één zijn, mijn ziel en ik, hoe komt het dan dat ik mijzelf ken en niet weet wat mijn ziel is? Ik kan mijzelf eerst kennen, als ik de kern weet waaruit ik ben geboren. Mijn bron, mijn oorsprong, die is identiek met mijn ziel. Dus wat ik eigenlijk betoog, is dit: Of ik wil of niet, moet ik uitgaan van mijn huidig wezen, maar trachten de kern van dit huidig wezen te bereiken. Ook wanneer ik weet dat ik dit alleen kan doen, door wat ik thans nog mijn wezen noem, langzaam maar zeker te verwaarlozen en te verwerpen, tot voor mij niet betekenisvol te maken. Ten hoogste uitdrukkingmiddel, maar zeker niet meer behoefte om te leven. En dan zal ik die ziel ontdekken. Op het ogenblik dat ik die ziel ontdek, onderschrijf ik, wat u zegt. Dan is mijn "IK" en mijn ziel één. Maar ik geloof dat het dan verder gaat. Nog verder, zodat ik kan zeggen: God en ik zijn één. Dat zal de werkelijkheid wel zijn. Je moet ergens beginnen en daarom begin ik voor mij maar bij mijzelf en zeg dan: je hebt een ziel en je moet die ziel ontdekken.

Het is natuurlijk praktisch... Ik wil niet hatelijk zijn. Maar zijn het niet de theoretici die steeds de wereld naar zijn grootje helpen? Zijn het niet steeds de practici die haar steeds weer redden uit de ondergang, die de theoretici bijna veroorzaakt hadden? Voor onszelf is het precies hetzelfde. Wij kunnen ons geestelijk leven, ons persoonlijk bewustzijn en streven bijna verzuipen in de theorieën, maar als het erop aankomt, is het alleen de praktijk van ons leven die ons tot een werkelijk resultaat kan voeren. Daarom zeg ik van mijn kant: Theorie is mooi, maar de praktijk is het enige wat voor mij telt. Wat is de theorie? De theorie is de stelling die niet bewezen is. Wat is het bewustzijn? Het erkennen van een mogelijkheid en het in de praktijk brengen van hetgeen men mogelijk acht. Daarin ligt het verschil.

De theorie blijft hol en ledig, waar zij een spel van het bewustzijn blijft zonder enige bewustwording te betekenen, zonder dat zij praktisch wordt bevestigd metterdaad, onverschillig waar, hoe en wanneer. En eerst wanneer ik dus mijn theorie in de praktijk breng, heb ik te maken met wat wij esoterie noemen. N.l. de uitdrukking van mijn bewustzijn metterdaad, op een wijze die voor mijzelf een bewustwording betekent, een verbetering van mijn leven, een grotere erkenning van de waarden vanuit mijzelf. Ik moet altijd zo lachen: je hebt mensen dat zijn eigenlijk de z.g. practici, maar die zijn in feite theoretici. Die zeggen: Er moet gezorgd worden voor het volk. In mijn tijd had je ze zo. Misschien heb je ze tegenwoordig nog wel. U kent ze misschien wel, die dames net uitgestreken lorgnon. Er moet wat gedaan worden voor die arme mensen, wij gaan een bazaar organiseren. En als het er dan op uit kwam, dan hadden zij er lekker van gegeten en van gedronken, een leuke tijd ervan gehad, een hoop theepartijtjes en de centen hadden de anderen betaald en wat er overbleef van het verbruik, nu ja, dat kwam dan nog aan de armen ten goede en die moesten nog "dank je" zeggen ook.

Bewustwording bestaat voor mij in het erkennen van een mogelijkheid tot noodzaak en het met je eigen wezen, zo nodig ten eigen koste en ten eigen laste, verwerkelijken van hetgeen je noodzakelijk acht, zo goed als je kunt. Dat is voor mij bewustwording. Wat is het een mooi gezicht, hé, als je de mensen kunt zien zwijgen? Ja, ik hoor u kijken. Het is geen hatelijkheid. Het gekke is: Ik hoor noch zie u en toch neem ik u betrekkelijk goed waar. Ik ben op mijn manier wijsgerig geweest vanavond. Als je vindt, dat het mij niet past, dan zeg je de volgende keer: "Joh, laat je filosofenjasje thuis." Maar als ik zo'n bui heb en u vindt het aardig, dan hoop ik nog eens een keertje op mijn manier te mogen mijmeren en denken.

Op het ogenblik geef ik dan het woord over aan "Het Schone Woord" zodat u uit de kou bent. En laten wij hopen, dat u daardoor ook uit de brand geraakt, zonder dat u uit de brandstoffen komt.

Goedenavond.

HET SCHONE WOORD

Goedenavond, vrienden.

Ik mag voor u gaan sluiten met "Het Schone Woord" aan de hand van een onderwerp, of onderwerpen, door u op te geven. Heeft u een bepaald citaat, of heeft u enkele woorden om die samen te doen voegen?

Reactie: ZO BOVEN, ZO BENEDEN

In het onmetelijk wereldruim,
Daar zwerft de zon in snelle vaart
En rond haar spoelt een ster een spel
En kleine onbelangrijke planeten,
Waarop geboren is een hel
Van zijn en weten,
Omtrent een eeuwigheid.

Onmetelijk verkleind gaat daar het klein atoom,
Een zon, met een onmetelijke vaart
In eigen Al,
En rond haar trekt,
Zoals planeten rond de zon
Zijn baan, het elektron.

Klein en ongeweten,
Een beeld van wat in 't groot bestaat
Zo boven, zo beneden.
Zij zijn ze beiden deel van:
Eeuwigheid en heden.

Bewustzijn, dat naar God zoekt,
Groot en onbegrensd,
Dat in zich draagt het gouden licht
En meer nog licht zich wenst.

Het klein bewustzijn,
Pas ontwaakt,
Dat waakt
Het eigen Zijn
En zoekt naar licht in lijden,
In lijden en in pijn,
Omdat in 't "IK" om iets vraagt.

Zo boven, zo beneden,
De onvolmaaktheid is de gesel,
Die het groot en het kleine dreigt.
De volmaaktheid is 't enige,
Wat beiden onbereikbaar blijft.

Zo boven, zo beneden,
Want alles is gelijk.
In alles geeft de Schepper
Van Zijn vermogen blijk,
Uit alles bouwt Hij ons een Zijn,
Dat ons Zijn wezen toont,
Zoals Zijn kracht onmetelijk groot
In het kleinste leven woont.

Onmetelijk is de oceaan,
Een regendruppel klein,
Maar beiden dragen zij het leven,
Beiden zijn zij bron
Voor wezens,
Die daar zoeken en streven
En voortgaan op hun eigen plan.

Groot is de hemel,
Vol van sterren.
En klein de bloem,
Die dra verwelkt.
Doch allen:
Kern van het ene Wezen.

In hun onmetelijkheid van tijd,
Of in beperkt ogenblik,
Zo boven, zo beneden,
Steunt alles steeds weer:
"Ik wil voortgaan, ik wil zijn.
Voor mij zij alle geleden,
Onthult zij mij van al 't bestaan
De kern, het Wezen en de reden".

Zo groot, zo klein,
Zo boven, zo beneden.
Het spiegelt al zichzelf.
Het verre verleden
En de toekomst,
Waarvan de mensheid droomt,
Het gekende en het aanvaarde,
Het ongekende,
Waarvoor de ziel schroomt,
Zij zijn gelijk.
Daarvoor is een reden.

Want God wil boven in het Al,
Maar in het kleine hier beneden
Is Hij gelijk, zo wat er komen zal,
Wat ook mijn pad zal zijn,
Zal ik hoog verheven boven staan,
Of hier beneden klein.
Het is geen verschil.
De werkelijkheid, het onbegrensd bestaan,
Is God, Die in mij leeft
En het andere.....
Blijft waan.

Zo boven, zo beneden,
Want waar wij zien,
Waarheen het denken ons ooit draagt,
Waar onze ziel naar weten,
Naar reden of bewustzijn vraagt,
Daar is één werkelijkheid,
Voor alle zijn één reden.

Er is geen ruimte en geen tijd,
Er is alleen een heden,
Waar in de God, Die in ons woont,
Ons door Zijn Wezen
Tot bewustzijn van Zijn grootheid leidt.

Ik dank u voor uw aandacht.

Goedenavond.